

VI. simfonični koncert

G. Drago Mario Šijaneč, dirigent ponedeljkovega simfoničnega koncerta, ki ga bo izvajal pomnoženi Radovljica orkester

Drevi ob 17.30 bo v veliki unionski dvorani VI. simfonični koncert, ki ga predstavlja radovljicaška postaja. Veliki radovljicaški orkester bo izvajal pod taktilnik svojega dirigenta D. M. Šijaneča Mozartovo simfonijo v c-duru. Sukovo glasbo k pravilici Radovljica Mahulencu ter predlogi k Wagnerjevi operi »Večni mornar« (Leteči Hodeland). Za koncert, ki bo za naše simfonično občinstvo dogodek prvega reda, vlagala veliko zanimanje. Nekaj vstopnic je še na razpolago v predprodaji v knjižarni Glasbeni Matice, pole ure pred priredkom koncerta pa pri blagajni unionske dvorane.

Posebej še opozorimo, da je začetek točno ob napovedanem času, t. j. ob 17.30.

Wagner v Parizu

Konjci 24leten je bil Wagner nastavljen kot »Musikdirektor« v Rigi. Tam je nastala opera »Rienzi«, v kateri se Wagner naslanja na Mayerbeerov slog francoske velike opere

Teden v gledališču:

Prosilava Jurčičeve stoljetnice v Drami

Razveseljivo sporočilo: pripravlja se Jurčičev zbornik

Nad opernem odru se v posrečeni delni preizvedbi zopet pojavlja Leharjeva »Zembla smehljana«. Je med omimi dostojnim: operetami, ki zmerom privlačujejo in ki se po serioziteti, odrskemu dogajanja zelo približujejo operni zasmovi. Pa tudi »Melođije sreca« zelo zanimivo in bodo napolnilo še precej predstav. Ljudem ne smemo zamerno zaradi tistih nar uric prenotrebnega razvedrila in smeha v težkih časih. Esterke, prista umetnost ne moreta biti matematično, rigorozno zasedovanji cilj prizadevanj na našem opernem odru.

V ramu sta v zadnjem času precej v ospriju »Matur« in »Namisleni bolniki«. Ob »Maturi« se spraznamo mladi in stari, »Namisleni bolniki« pa poziva s svojo smenočnostjo in trajnostjo k spomenovanju vse one, ki bi se ujemili znati v sličnih življenjskih okoliščinah.

Najvažnejši gledališki dogodek preteklega tedna pa je bila sicer skromna, toda za to tem prisocenej petkovna proslava stoljetnice Jurčičevega rojstva z dramaturgovim uvodnim spominskim govorom, ki ga je številno občinstvo toplo sprejelo, ter z uprizoričitvijo »Desetega brata« v Goljevi dramatizaciji.

Pred predstavo je spregovoril o Jesipu Jurčiču dramaturg prof. Janko Modra. V tehtni razdeljenosti tvi je v okviru preglednih izvajanj na Jurčičevem življenju in romantičnem literarnem stremeljjenju označil njegovo v pomen naši književnosti, ki jo je bil oborabil s svojimi slovenci, popularnimi deli, pestalimi po vsej pod Levstikovim in Scottovimi vplivi. Aktualen je bil predvsem drugi del dramaturgovih izvajanj, ki se naraščajo na dolžnosti naroda in občinstva do umetnika. Te dolžnosti ni so samo zunanje, temveč tudi notranje. Ir no jih tudi do Josipa Jurčiča. Že glede

Nedeljska kronika

Ljubljana, 5. marca
Stari ljudje so radi rekli, da märčnega vremena in človeških vrlin ne kaže hvaliti. Ite je oboje zelo spremenljivo. Isti mah pa že od nekdaj pristavlja, da je märčev sneg siromakov način. To se pravi, da märčeve vremenske naglavosti nikakor ne smemo samo grajati. Letšnji märčec nam je vsekakor hčel zagostiti. Za začetek nas je počastil s krasnim sončnim vremenom, kmalu nato pa je potisnil barometer in žo srebro spet nizvod, zavrhala je krivec in že so se izpod sivega neba začele v petek zvezčti drobne snežinke. V sobotu zjutraj je bilo živo srebro spet pod nížjo. Ljubljana pa je bila popoljena. Padio je za tri prste na debelo sneg, ki je zez nedeljo oblezal. Klijub zmislil idili na pragu pomlad smo zadovoljni z vremenom, saj vemo, da märčev sneg prečisti ozračje, pobere strupene pline, zlasti mnogo amonijaka, ter jih kot najboljše umetno gnojilo položi na lehe in njive. Märčev sneg je torej ne samo gnoj siromakov, märčev vseh kmetovalcev in vrtnarjev. Ko se bo vreme spet zjasnilo in bo poceljal sonce, bo začela priroda nagnilo zeleni. »Kje pa ti si, märčev sneg?« bo mo takrat vprašali s pokojnim Petruško, ki je svojčas posvetil belemu pomladnemu gospodu ljubko pesmico.

*
Ni mogoče trditi, da bi bila Ljubljana resno ob nedeljih najbolj razgibana. Vse kakor so nedeljski dopoldnevi v Ljubljani zelo živahni. Ljudje hite v cerkev in potem — zlasti mladina — na promenado ki vseko nedeljo pozivljena z odčim vojaškim koncertom pred Narodno galerijo. Popoldne gredo ljudje na obiske ali v gledališče, ob lepem vremenu tudi na daljše spreponde, s katerih radi zavijejo na nedeljsko okreplilo — ta starinska ljub-

Zaradi tega je skladatelja sililo v Pariz, kjer je upal doseči izvedbo svojega dela. S tem namenom se je vkral spomlad 1839 v Rigi na ladjo, namenjeno v Boulogne. Spotoma je doživel na dvoje razburkanem morju hud vihar in ladja je komaj usla nevarnim četrem norveške obale.

Ze v Rigi se je bavil s snovjo »Večnega mornarja«, na morju pa je dojel še bolj živo pobudo in že snoval glavne motive za novo opero. V Boulognu ga je Mayerbeer, ki se je pravkar mudil na morju, prijazno sprejel ter mu napal praporodilna pisma z Pariz. V novem osredju je Wagner med drugimi deli dovršil leta 1841 »Večnega mornarja«, in sicer v petih sedmih tednih. Zaman je poslal to opero v Leipzig in München, šele na Mayerbeerovo posredovanje jo je sprejela domača opera v Berlinu, todo tudi tušak jo niso izvedli, temveč je doživel svojo prvo izvedbo v Dresdenu 2. januarja 1843.

»Večni mornar« je značilna romantična opera. S tem delom pričenja Wagner tudi svojo pesniško delavnost. Tušak se prvič pojavlja ideja o odreščnosti ljubezni žene. Holandec nosi potese Odiseja in Ahasverja, od nemirnega blodenja ga lahko reši le dečka zvezčna žena. Morda je dodal to idejo kdo drugi, ki je na nordijsko »Sagot« že pesniško obdelal, eotovo na je, da se je temu nazoru prizljučil tudi Wagner.

Za Wagnerjeve sodobnike in še do danes presenetljiva je sijajna orkestracija in bogata kromatična harmonija.

K uverturi te opere, ki jo bomo poslušali jutri, se pomenajo vsi bistveni deli opere same. So to markantni motivi bledečega mornarja (v rogoviču, nato v pozavnah), nežno zamisljena Sentina balada (angleški rog) zbor mornarjev in deklet na prejšnjem motivu odrešenja, vse to pa obvalovano od razburkanega morja do.

Posebej še opozorimo, da je začetek točno ob napovedanem času, t. j. ob 17.30.

★

Wagner v Parizu

Konjci 24leten je bil Wagner nastavljen kot

»Musikdirektor« v Rigi. Tam je nastala opera

»Rienzi«, v kateri se Wagner naslanja na

Mayerbeerov slog francoske velike opere

Verkehrsverbot

von 22. bis 4.30

Der Herr Präsident der Provinzialverwaltung hat im Einvernehmen mit dem höheren SS- und Polizeiführer in Laibach verfügt, dass ab heute den 4. März 1944 das Verkehrsverbot für das Stadtgebiet Laibach anstatt von 20. bis 6. Uhr, nunmehr von 22. bis 4.30 gilt.

Prepoved kretanja

od 22. do 4.30

Gospod predsednik pokrajinske uprave je v sporazumu z višjimi SS- in policijskimi vodjo v Ljubljani odredil, da od danes 4. marca 1944 dalje velja za območje in mestna Ljubljana prepoved kretanja na mestu od 20. do 6. ure od 22. do 4.30.

Kundmachungen des Ernährungsamtes

Aufnahme von Weinvorräten

Um in Zukunft eine gerechte Verteilung des verfügbaren Weinkontingents vornehmen zu können, werden sämtliche Weinvorräte in der Provinz Laibach nach Stande am 10. III. 1944 aufgenommen.

Gross- und Kleinweinhändler, Betriebsleiter von Hotels, Restauraten, Gasthäusern, Weinschenken, Flaschenweinverkäufer sowie Produzenten (Weinbauer) haben sämtliche Weinvorräte, die sie auf Lager haben oder mit Ansitz belegt haben, sei es immer welcher Sorte, Güte und Jahrgangs, anzumelden.

Die Anmeldung ist auf besonderen Druckschriften, die Grossweinhändler bei ihres Syndikat, Gospodarska c. 7. Gaststättenbetriebe bei'm Syndikat der Gaststättenbetriebe, Trgovski dom, Gregorčičeva ulica, erhalten, vorzunehmen, alle übrigen Betroffenen bei ihren Gemeindeämtern.

Ausgefüllte Anmeldebogen sind bis zum 4. März dort, wo man sie bezogen hat, abzugeben.

Anmeldebogen sind in zwei gleichen Exemplaren leserlich und treu nach dem tatsächlichen Bestand am Tage der Anmeldung auszufüllen. Diese Angaben bilden die Grundlage für die weitere Belieferung in sämtlichen Betriebsstellen.

Die Gemeinden haben die Anmeldung an die Provinzialernährungsanstalt im Wege der Bezirkshauptmannschaften bescheinigt zu schicken.

Obvestila »Prevedac«

Prvič zaloge vina

Da si se mogla v bodoče izvršiti pravilna razdelitev razpoložljivega kontingenta vina, se bo popisala celotna zaloge v in v Ljubljanski pokrajini, in sicer po stanju na 10. marca 1944.

Trgovci na debelo in na drobno ter upravitelji hotelov, restavracij, gostiln, krčem in podobnih gostinskih obravanh, kateri prodajajo vina v odpircih ali zaprtih nosodah, karor tudi pridevalci (vinogradniki), morajo vse zaloge v in kaskrno koli vrste, kakovosti in letnika, katere imajo na zalogi ali začrana, pravljati.

Prijavilo je vložiti na tiskovinah v dveh enakih izvodih, ki jih prejmejo vinski trgovci na debelo pri svojem Sindikatu, Gospodarska c. 7, gostinskih obravanh (hotelli, gostilne itd.) pri Sindikatu gostinskih obravov v Trgovskem domu, Gregorčičeva ulica, vsi ostali pa pri občinskih uradih.

Prijavilo polož je treba izpolnit; čitljivo in točno po dejanskem stanju na dan prijave. Podatki bodo služili za podlagu do vse vseh primerih obravovanja.

Izpolnjene prijavne pole naj vrnejo prizadeti do 14. marca t. l., kjer so pole dvojno.

Obrde morajo prijave poslati »Prevedac« vodnik pospešeno preko okrajnih glavarjev.

je bil že dolgo let svoje podružnice. Od kar je umrl znani ljubljanski veletrgovec Andrej Šarabon, je bil Ivan Fajdiga najstarejši trgovski gospodar lastnega podjetja. Zdaj, ko mu je 86 let, si je pa za želel počitka, ki naj ga spokojno in srečno užva. S poštним, dolgoletnim delom na poti pastirčka do veletrgovca je podal g. Ivan Fajdiga lep zgled slovenske vztrajnosti in podjetnosti, ki je počitkih zapisan v zgodovini slavnega ljubljanskega trgovstva.

Nedavno smo tudi v Slovenskem Narodu pisali o usodi orjaškega Marmontovega bresta, ki se ga podpiri v botaničnem vrtu in ga na razdalji galli na Putrihovem dvorišču. Ze takrat smo omenili, da je brestov les prav posebno sposoben za furnir, vendar se je bilo bat, da ne bo pravljeno kupca. Pa je slučajno prišel v Ljubljano lastnik tovarne furnirjev v Miljanu, ki mu pri Dobrem polju 300 ha gozdova. V ta varni je zvedet za Marmontov brest in ga je šel pogledat. Les podrtreja orjaška mu je bil tako všeč, da je plačal štirikrat toliko, kakor so ponujali ljubljanski trgovci. Debelo bodo zdaj razdelili po kupcevih navodilih, takoj bo odpotvoden z vkladom 15 debel, dolgih po 4 metre, vstete so tudi najdebeljše veje. Ves ta les bo razrezan v furnir. Ostanek bo v Ljubljani razpredelan za drva. Od korenine bodo odzagli, le te kakih 20 cm debelo okroglo ploščo, ki naj kaže poznajeno rodovom, kak orjak je v minulem stoletju zresel v ljubljanskem botaničnem vrtu. Z obročem povezana plošča bo izročena ljubljanskemu muzeju.

Prve vrstne zdravilne vino LOVSKA KR.

ki duha in srč poživi, značaj okrepi in okus zadovolji — se

V GOSTILNI „PRI LOVCU“
NA RIMSKI CESTI — dobri! Telefon 46-85

Ne bodite lahkomiseln!

Ob letalskem alarmu brezpogojno v zaklonišče

Ze ponovno smo pisali, da je treba ob letalskem alarmu takoj poškoditi najbljše zaklonišče, ker je to edino koliko toliko zanesljivo sredstvo, da si človek ob letalskem napadu resi življenje. Kljub temu pa je ob letalskem alarmu še vedno opažati vse polno ljudi, ki se zdajo sami sebi velikanski junaki, ako korajno ostanejo na cesti in stegujejo vrat ter se ozira proti nebu, od kod bodo prirčale bombe. Prijetljiv list, ki se je nedavno vrnil iz nekega nemškega mesta, kjer je sam doživel letalski napad in ki je opazoval lahkomiselno obnašanje ljubljancov pri zadnjem letalskem alarmu, nam piše:

Jaz in z menoj vred vsi, ki so kdajkoli doživel letalski napad, da bi se obzirno načrtovali.

Priznati moram, da tudi sam nisem bil,

skoraj niti boljši, dokler nisem na lastni

čutiču, kaj pomeni letalski napad. Tu

daj sem bi tako naiven, da sem verjel

govorjenju domačih »junakov«, če

je zaklonišče ob letalskem napadu

prav zanesljivo.

Prav isto velja tudi za trditve, če

si na prostem, kjer ni v bližini hiš, naj-

bolj varen. Je že res, da te tam ne more-

jo pokopati ruševine, toda tam preži se

sto drugih nevarnosti. Če te ne ubije

zravnega pritska, ki je tudi v veliki oddalje-

nosti tako silen, da lahko nezačetenga

človeka naravnost zmečka, pa te lahko

zadenejo izstrelki protiletalskega topi-

ščevna, ali izstrelki strojnega lastnega ali so-

vravnega letala. Že sam drobno takega

zravnega letala, ki pride z veliko višine,

je dovolj močan da ti prebije lobanje. Že ob vsakem

letalskem napadu se je ugotovilo, da

bil pripravljen na napad, kjer je dobro

Karl J. Albrecht:

Luksuzni hotel za boljševiške žide

"Rdeča princ" v službi GPU — Potemkinove vasi za tuje

V zadnjem številki »Slovenskega naroda« smo prinesli avtorjev predgovor h knjigi »Izdani socializem«, napisan leta 1938 v Švici. Predgovor vsebuje pretrisivo izpoved nemškega gozdarstvenega inženjerja Karla Albrechta, ki je odšel Sovjetsko Rusijo kot navdušen komunist, da bi tam pomagal graditi »odrešnjujoče komunistični družabni red. Sedemindvajset let je bil star ob svojem odhodu, po desetih letih se je vrnil globoko razočaran in temeljito ozdravljen svoje vere v komunizem in boljševizem.

Leta 1924 so boljševiki, ki so bili učnici vse domača ruske intelligence in palnili Rusijo v popoln kaos, po vsem svetu istali strokovnjake vseh vrst. Po njihovem nalogu so jim nemški komunistični voditelji poslali tudi mlaudego gozdarja Albrechta. Ceprav bi ga prav lahko odpalili po doceca legalni poti, so ga iztihnili brez dovoljenja in brez potnih dokumentov. Na ta način so ga takoj v začetku spravili v konflikt z nemškimi zakoni, račnajoč, da mu s tem onemogočijo ali vsaj otežajoč beg iz Sovjetske Rusije. Delati so torej prav tako, kakor so delati v se delajo komunisti pri nas z judim, ki se dajo zapeljati v njihove mreže.

Po opisu precej pustolovske poti, ki ga je vodila na sovjetskem parniku okrog Norveške v Murmansk in od tam v Petrograd, pripoveduje Albrecht svoje prve vtise iz Sovjetske Rusije:

Dne 2 aprila 1924 sem prispeval v Murmansku. Tam sta me pozdravila pokrajinski tajnik komunistične stranke in šef oddelka GPU (zloglasne bojševske police) že na krovu ladje. Nastanil so me v takrat edinem hotelu. Oba funkcionarji, ki sta me sprejela v imenu komunistične stranke sovjetske unije, sta bila žida.

Po kratkem bivanju v Murmansku so me odpremlili dalje v Leningrad. Tam me je na kolodvoru prvič predstavil MOPR (Mednarodna Rdeča pomoč) Bless. Bil je v mornarski uniformi. Tudi on je bil 2 d. Pozneje sem od njega samega izvedel, da sploh nikdar ni bil mornar. Kakor premnogi drugi židovsko-komunistični funkcionarji, je tudi on oblikel mornarski uniformo le zaradi tege, da bi na zunanj in zlasti napram možnosti strankinih pristašev demonstriralo svojo »povezanost z ljudstvom in svojo »proletersko« poreklo.

Kolikor mi je znano, je bil Bless po poklicu krojač, doma iz neke male židovske vasi v Bell Rusiji. Stanoval je v hotelu »Astoria« v luksurijsno opremljenem apartmanu, sestavljenem iz dveh sob in kopalinice s tekočo, mrlzo in toplo vodo, ter se je hrانil ob bogato obloženi mizi vsočnih strankinih funkcionarjev. Obenem je bil vrhovni vodja propagande med inozemskimi mornarji. Da bi se laže udejstvoval med mornarji, je bil menda tudi eden razlogov, da se je oblačil v mornarski uniformi, ki je bila v značilnem sprotvju z njegovim židovskim obrazom in njegovim temnorjavljeno mesiansko brado. Sodeloval je najtejše z znanim hamburškim komunistom Knüffkenom, ki je 1921 z nekatrimi svojimi sončjeniki »zaplenil« nemški parnik v Hamburgu in ga odvezel v Leningrad.

Knüffken je postal med tem svak v Leningradu zelo mogučnega partiskskega funkcionarja. Blessa in je vodil tam urad za inozemcke mornarje po nalogu rdeče strokovne internacionale. Ta dva sta bila odgovorna za številne v sovjetskih lukah organizirane stavke na inozemskih prnikih, ki so povzročili telo skede in zmede in spravile na stotine mornarjev v nesrečo.

Tudi ta hamburški komunist in »buržožec« Knüffken je stanoval v prav tako lukširano opremljenem apartmanu, kakor Bless in se gostil na bogato obloženi mizi leningrajskih partiskskih bogov. Kakor Bless, je imel tudi on za propagando na razpolago velika denarna sredstva, ki jih je brez oklevanja izkorisčel predvsem zato, da je ustvaril sam sebi ugodno in prijetno zivljenje.

Bless in Knüffken sta imela, kakor vse visoki partiskski funkcionarji proste vstopnice za vse slavnostne prireditve in prost dostop v vse gledališča, kina in klube. Živila za življenje brezkrnih borcev. Sele zvečer, če sta stopila pred »sodruge«, ki so pobegnili iz Nemelje in ki so bili tam zasedovani zaradi svoje partiskske pripadnosti, sta markirala skromne prepraste pratile. Če pa je ta ali cini siromašni mornari ali proletarje zašel v hotel Astoria, da bi se v svoji stiski in lakoti obrnil na Blessa ali Knüffkena s prošnjo za pomoč, so s romnikar kar izstopile oči, ko je zagledal razkošje, kakršnega v svojem skromnem proletarskem življenju nì še nikdar videl. Bless in Knüffken sta se v takih primerih str hovito jezila nad bedastim polvajnikom hotela, da je pustil te ljudi k njima. Sramovala sta se da so ju ti revezzi zasadili v njuni pravi podobi.

Bless in Knüffken sta bila grda ovaduha GPU. Uboge begunce sta ob njihovem prihodu v Leningrad s pomočjo velikih mnogih alkohola provocirala, da so izdali svoje pravo mišljenje. Naravno je bilo, da so bili mnogi preko Hamburga pobegnili nemški komunisti že par tednov po svojem prihodu v Leningrad globoko razočarani nad tem, kar so spoznali tukaj kot »socializem« v podjetjih, v katerih jim je bilo odrejeno delo. Mnogi so napram Blessu in Knüffkenu, ki sta nastopala kot zeli ljudomila »svetitelja mornarjev, odkrito prekljanih svetov, napako, da so verjeti objubljam Heinza Neumanna in drugi partiskski borcev in tako prišli v nesrečo. To, k t so vijeli tu je tisočkrat huje od sistema, ki so ga hoteli v Hamburgu, Bremenu, Rotterdamu in drugih pristaniških mestih odpraviti. S tukimi ljudmi so vselej napravili kratki proces. Kakor sta mi Bless in Knüffken ob poki priljubljeni poznevo povedala, so t k t ljudi spravili kot mornarje na vojne ladje, kjer so ob prvi priljubljeni izginuli.

Takratni namestnik sefa GPU v Lenigradu je bil »stvariš« Gordon, prav tako Zid. On je vodil obenem zunanje zadavev leningrajskega okrožja. V tem svojstvu je bil član predsedstva mednarodne Rdeče pomoči. Kot sej GPU pa je obenem vojil »Vladič« neprav din inozemskih delavcev in mornarjev po načelu GPU: raje odstraniti sto preveč, kakor enega premalo.

Mene je Rdeča pomoč namenila knežje nastanila v velikem hotelu »Astoria«, ki ga je partija zaplenila in ki je bil v neposrednem bližini nekdanjega nemškega veleposlanstva. Tudi meni so odki zali zakinjali apartman z dvema sobama in Kopalnicu, vse zelo elegantno opremljen. Kakor sem izvedel sta bila par dni prej v istih prostorih nastanljena takrat se vodil. Pozneje pa odstavljena člana centralnega Komiteja nemške komunistične stranke Jakob Waischer in dr. Thaiberg.

Hotel »Astoria« moderno in elegantno opremljen hotel z okrog 700 sobami, je bil takrat docela zaseden izključno od funkcionarjev komunistične stranke in GPU. Vsak apartman je bil opremljen slično kakor moj, v katerem sem stanoval približno

Vodili so me na številna zborovanja, na katerih so me kot častnega gosta vselej izvolili v predsedstvo določnega zborovanja. Na ta način sem se seznanil z velikim številom vodilnih funkcionarjev leningrajskega okrožja, ki so pozneje tudi v centralnem aparatu stranke igrali važne vloge. Prav tako sem imel priliko poznavati vrsto inozemskih komunistov, zlasti mnogo nemških del vseh in mornarjev. Ti pa niso bili tako odlično nastanjeni in z njimi niso tako fino postopali kakor z meni. Ta izjemni postopek, ki sem ga bil deležen, je bil brez dvoma posledica poročila Friedrichsona in pr. por. dil Münzenberga na centralnem komiteetu stranke in mojega bodočega polpopačja kot sovjetski speciaist.

Razkazali so mi številne tovarne, visoke šole, akademijo vojne mornarice in vojašnico Povsod so mi razlagali isto: da so delavci prevzeli oblikt v državi in da delavci sedaj na tem, da s pomočjo dobavitv, ki so se stanovali v komunističnih domovih in kapitalistov, dvigajo in izboljšajo življenske pogoje delavnega ljudstva daleč nad raven v kapitalistični državi. V vsakem obratu, ki sem ga obiskal, na vsaki visoki sol so v vsakem zavodu, ki sem si ga ogledal, so mi kazali velike lepake in stevilne dijagrame, na podlagi katerih so mi dokazovali, kako zelo so se izboljšale storitve življenski standard in delovne razmere v Sovjetski uniji, odkar je prevzela oblast komunistične stranke.

Te navidezne pridobitve so me naravnost navdušile. Bil sem zares prepričan, da predstavlja komunizem, kakor je pridigal Len., najbolj idealno življensko obliko človeštva. Tudi številni drugi inozemski komunisti so bili počasi navdušeni, dokler so se stanovali v komunističnih domovih in še niso bili vključeni v delovni proces in torej praktičnega komunizma se niso čitali na ljudi.

Potem je prišlo za vse grozno razočaranje, a blo je že prepozno...

Cnojne rane

Prežalostno poglavje z ženskah in o morali med komunističnimi tolovaški oddelki

Na obeh velikih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v nedeljo, 20. februarja, istočasno delavci in nameščenci v dvorani Delavske zbornice, dajkajne višjih razredov srednjih šol pa v veliki dvorani Unionske zbornice, obe govornici jasno pokazali pogubne posledice komunističnega tolovaštva za one ženske, ki so se dači izvabili vanj. Pribili sta, kako so te ženske izgubljene za naš narod in kako predstavljajo na njegovem telesu le še gnajne rane. Njune ugotovitve so v polni meri potrjujejo po dozivljajih rešenih prisilnih mobilizirancev, ki vsi podajajo enako žalostno sliko o moralni propasti v komunističnih tolovaških oddelkih in tolovaških »bolnišnicah«. Marsikaj o tem je bilo minogrede omenjeno že tudi v naših člankih, v naslednjem pa prisasamo dopis bivšega prisilnega mobiliziranca vprav o sramotnem poglavju o vlogi in usodi »stvariš«.

Po raznih komunističnih edinicah po Dolenjskem je razmeroma mnogo žensk. Bili so časi, ko so njih števili cenili na eno petino ali celo na eno četrino vse komunistične »vojske«. Nekaj jih je direktno v tolovaških oddelkih, vendar so to izjeme. To so ženske le še po telesu, v vsem počakanju pa skušajo posnemati moške tolovaške, katere pa krvoljosti in brezresnosti mnogokrat celo prekašajo.

Nekaj ženskih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v nedeljo, 20. februarja, istočasno delavci in nameščenci v dvorani Delavske zbornice, dajkajne višjih razredov srednjih šol pa v veliki dvorani Unionske zbornice, obe govornici jasno pokazali pogubne posledice komunističnega tolovaštva za one ženske, ki so se dači izvabili vanj. Pribili sta, kako so te ženske izgubljene za naš narod in kako predstavljajo na njegovem telesu le še gnajne rane. Njune ugotovitve so v polni meri potrjujejo po dozivljajih rešenih prisilnih mobilizirancev, ki vsi podajajo enako žalostno sliko o moralni propasti v komunističnih tolovaških oddelkih in tolovaških »bolnišnicah«. Marsikaj o tem je bilo minogrede omenjeno že tudi v naših člankih, v naslednjem pa prisasamo dopis bivšega prisilnega mobiliziranca vprav o sramotnem poglavju o vlogi in usodi »stvariš«.

Po raznih komunističnih edinicah po Dolenjskem je razmeroma mnogo žensk. Bili so časi, ko so njih števili cenili na eno petino ali celo na eno četrino vse komunistične »vojske«. Nekaj jih je direktno v tolovaških oddelkih, vendar so to izjeme. To so ženske le še po telesu, v vsem počakanju pa skušajo posnemati moške tolovaške, katere pa krvoljosti in brezresnosti mnogokrat celo prekašajo.

Nekaj ženskih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v nedeljo, 20. februarja, istočasno delavci in nameščenci v dvorani Delavske zbornice, dajkajne višjih razredov srednjih šol pa v veliki dvorani Unionske zbornice, obe govornici jasno pokazali pogubne posledice komunističnega tolovaštva za one ženske, ki so se dači izvabili vanj. Pribili sta, kako so te ženske izgubljene za naš narod in kako predstavljajo na njegovem telesu le še gnajne rane. Njune ugotovitve so v polni meri potrjujejo po dozivljajih rešenih prisilnih mobilizirancev, ki vsi podajajo enako žalostno sliko o moralni propasti v komunističnih tolovaških oddelkih in tolovaških »bolnišnicah«. Marsikaj o tem je bilo minogrede omenjeno že tudi v naših člankih, v naslednjem pa prisasamo dopis bivšega prisilnega mobiliziranca vprav o sramotnem poglavju o vlogi in usodi »stvariš«.

Nekaj ženskih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v nedeljo, 20. februarja, istočasno delavci in nameščenci v dvorani Delavske zbornice, dajkajne višjih razredov srednjih šol pa v veliki dvorani Unionske zbornice, obe govornici jasno pokazali pogubne posledice komunističnega tolovaštva za one ženske, ki so se dači izvabili vanj. Pribili sta, kako so te ženske izgubljene za naš narod in kako predstavljajo na njegovem telesu le še gnajne rane. Njune ugotovitve so v polni meri potrjujejo po dozivljajih rešenih prisilnih mobilizirancev, ki vsi podajajo enako žalostno sliko o moralni propasti v komunističnih tolovaških oddelkih in tolovaških »bolnišnicah«. Marsikaj o tem je bilo minogrede omenjeno že tudi v naših člankih, v naslednjem pa prisasamo dopis bivšega prisilnega mobiliziranca vprav o sramotnem poglavju o vlogi in usodi »stvariš«.

Nekaj ženskih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v nedeljo, 20. februarja, istočasno delavci in nameščenci v dvorani Delavske zbornice, dajkajne višjih razredov srednjih šol pa v veliki dvorani Unionske zbornice, obe govornici jasno pokazali pogubne posledice komunističnega tolovaštva za one ženske, ki so se dači izvabili vanj. Pribili sta, kako so te ženske izgubljene za naš narod in kako predstavljajo na njegovem telesu le še gnajne rane. Njune ugotovitve so v polni meri potrjujejo po dozivljajih rešenih prisilnih mobilizirancev, ki vsi podajajo enako žalostno sliko o moralni propasti v komunističnih tolovaških oddelkih in tolovaških »bolnišnicah«. Marsikaj o tem je bilo minogrede omenjeno že tudi v naših člankih, v naslednjem pa prisasamo dopis bivšega prisilnega mobiliziranca vprav o sramotnem poglavju o vlogi in usodi »stvariš«.

Nekaj ženskih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v nedeljo, 20. februarja, istočasno delavci in nameščenci v dvorani Delavske zbornice, dajkajne višjih razredov srednjih šol pa v veliki dvorani Unionske zbornice, obe govornici jasno pokazali pogubne posledice komunističnega tolovaštva za one ženske, ki so se dači izvabili vanj. Pribili sta, kako so te ženske izgubljene za naš narod in kako predstavljajo na njegovem telesu le še gnajne rane. Njune ugotovitve so v polni meri potrjujejo po dozivljajih rešenih prisilnih mobilizirancev, ki vsi podajajo enako žalostno sliko o moralni propasti v komunističnih tolovaških oddelkih in tolovaških »bolnišnicah«. Marsikaj o tem je bilo minogrede omenjeno že tudi v naših člankih, v naslednjem pa prisasamo dopis bivšega prisilnega mobiliziranca vprav o sramotnem poglavju o vlogi in usodi »stvariš«.

Nekaj ženskih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v nedeljo, 20. februarja, istočasno delavci in nameščenci v dvorani Delavske zbornice, dajkajne višjih razredov srednjih šol pa v veliki dvorani Unionske zbornice, obe govornici jasno pokazali pogubne posledice komunističnega tolovaštva za one ženske, ki so se dači izvabili vanj. Pribili sta, kako so te ženske izgubljene za naš narod in kako predstavljajo na njegovem telesu le še gnajne rane. Njune ugotovitve so v polni meri potrjujejo po dozivljajih rešenih prisilnih mobilizirancev, ki vsi podajajo enako žalostno sliko o moralni propasti v komunističnih tolovaških oddelkih in tolovaških »bolnišnicah«. Marsikaj o tem je bilo minogrede omenjeno že tudi v naših člankih, v naslednjem pa prisasamo dopis bivšega prisilnega mobiliziranca vprav o sramotnem poglavju o vlogi in usodi »stvariš«.

Nekaj ženskih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v nedeljo, 20. februarja, istočasno delavci in nameščenci v dvorani Delavske zbornice, dajkajne višjih razredov srednjih šol pa v veliki dvorani Unionske zbornice, obe govornici jasno pokazali pogubne posledice komunističnega tolovaštva za one ženske, ki so se dači izvabili vanj. Pribili sta, kako so te ženske izgubljene za naš narod in kako predstavljajo na njegovem telesu le še gnajne rane. Njune ugotovitve so v polni meri potrjujejo po dozivljajih rešenih prisilnih mobilizirancev, ki vsi podajajo enako žalostno sliko o moralni propasti v komunističnih tolovaških oddelkih in tolovaških »bolnišnicah«. Marsikaj o tem je bilo minogrede omenjeno že tudi v naših člankih, v naslednjem pa prisasamo dopis bivšega prisilnega mobiliziranca vprav o sramotnem poglavju o vlogi in usodi »stvariš«.

Nekaj ženskih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v nedeljo, 20. februarja, istočasno delavci in nameščenci v dvorani Delavske zbornice, dajkajne višjih razredov srednjih šol pa v veliki dvorani Unionske zbornice, obe govornici jasno pokazali pogubne posledice komunističnega tolovaštva za one ženske, ki so se dači izvabili vanj. Pribili sta, kako so te ženske izgubljene za naš narod in kako predstavljajo na njegovem telesu le še gnajne rane. Njune ugotovitve so v polni meri potrjujejo po dozivljajih rešenih prisilnih mobilizirancev, ki vsi podajajo enako žalostno sliko o moralni propasti v komunističnih tolovaških oddelkih in tolovaških »bolnišnicah«. Marsikaj o tem je bilo minogrede omenjeno že tudi v naših člankih, v naslednjem pa prisasamo dopis bivšega prisilnega mobiliziranca vprav o sramotnem poglavju o vlogi in usodi »stvariš«.

Nekaj ženskih protikomunističnih zborovanjih, ki so jih imeli v ned

100-letnica rojstva Josipa Jurčiča

V soboto, 4. t. m. je poteklo 100 let, odkar se je narodil prvi slovenski romanopisec in poklicni novinar Josip Jurčič. Pomen Jurčičevega pisateljskega dela je nedvomno že dolgo pravilno ocenjen; ob prilikah stolteznice rojstva našega prvega romanopisca ni mogoce povedati ničesar več, kar ne bi bilo že zapisane na listih naše kulturne zgodovine. Toda ko cenimo Josipa Jurčiča pravilno kot velikega pripovednika, navadno pozabljamo, da je bil tudi novinar in da si je pridobil nevenljive zasluge tudi za razvoj našega tiska. Ne smemo pozabiti, da je bil Jurčič tudi v našem novinstvu skoraj prav tako pomemben pionir kakor je bil v pripovedništvu. Bil je drugi glavni urednik prvega slovenskega dnevnika, »Slovenskega naroda«. Novinarstvo mu je bilo poklic, vsaj poznejša leta, čeprav med novinarskim delom lepoščevje in žanrem.

Raziskovalce naše kulturne zgodovine čaka še hvaležna naloga, da bodo ocenili Josipa Jurčiča kot novinara, kolikor nam je znano, so se teji nalogi nekateri že posvetili. Vsekakor pa smatramo tudi mi za svojo dolžnost, da se v listu, ki mu je Jurčič v prvi njegovi dobi posvetil svoje plemenite sile in skoraj žrtvoval življenje — saj je zaradi napornega dela zanemaril svoje zdravje —, spomnimo stolteznice rojstva prvega slovenskega romanopisca in enega prvih naših novinarjev.

Zgodaj je prijel za pero

Že kot četrtošolec je začel pisati in ni odložil peresa vse do svoje prelane smrti

Kakor prve pomembne oblikovalce slovenske besede in mnoge odlične pisatelje prejšnjega stoletja, nam je tudi Jurčič dala Dolenjska. Rodil se je 4. marca 1844 na Muljavi pri Štični. Bil je kmečki sin. V številnih svojih pripovednih delih je ovekovečil našega kmečkega človeka in znal je prisluhniti govorici ljudi, kakor jim ne zna niti dandanes marsikateri pisatelj. V svoji oblikovani besedi je zajel duha pristnega, klenega kmečkega jezika v času, ko je bilo našo pismo izražanje še prekornko in neutaljeno.

Osnovni pouk je Jurčič dobil v župni šoli na Krki. Kot enajstletnega dečka so ga starši l. 1855 poslali v ljubljansko normalko, kjer je bil sprejet v tretji razred. Iz normalke je l. 1857 prestopal na gimnazijo. Latinske šole je končal z odliko. Sprejet je bil v Alojzijevišče brezplačno, kar je bila zanj velika sreča, kakor je sam pripovedoval, ker je bil tako rešen hudih skrbiv za preživljanje, kajti njegovi starši so bili revni. V zavodu je pa Jurčič našel tudi dobrega vzgojitelja, prefekta Jurija Grabnarja, velikega oboževalca Prešerna.

Jurčič in Levstik

Na Jurčičev duhovni razvoj je imel večji vpliv zlasti Levstik. Jurčič je Levstik zelo spoštoval in mu vedno priznaval, da ga prekaša. Levec je zabeležil, kako zelo je na Jurčiča učinkoval Levstikova znamenita razprava, ki je bila objavljena v Bleiweisovih »Novicah« leta 1858 pod naslovom »Napake slovenskega pisana«. Pravil, da je Jurčič bral vedno na novo ta spis in da mu je vselej prihajalo vroč, tako ga je razvrel. Levstik ju učil, da »slovenskim pisateljem se je od pripovetnika narediti, a ne po svoji glavi pisati!« Ce kdo, se je Jurčič ravnal po tem nasvetu in ga ni nikdar pozabil. Ni umetničil slovenskega jezika, temveč je zajemal iz živega vrelca ljudskega govora.

Levstik je izredno vplival na Jurčičev duhovni razvoj tudi s svojimi drugimi spisi, zlasti s »Potovanjem od Litije do Catez« in »Martinton Kranponom«. Smemo pa trditi, da je bil Levstik Jurčičev učitelj tudi v novinarstvu, čeprav je Jurčič potem izobiloval svoj samostojen novinarski slog.

Kot pisatelj se je začel Jurčič udejstvovati zelo zgodaj, kakor da je slutil, da mu je določena le kratka življenjska pot. Pisal je že kot četrtošolec. Da se je začel razvijati njegov pripovedniški dar, je treba pripisovati več ugodnim pogojem, med njimi tudi temu, da je dojal čar pripovedovanja, ko je še kot deček poslušal zgodbe svojega starega deda. Njegov ded je znal pripovedovati zelo zanimivo in

vedno je imel dovolj snovi. Bil je glasnik ustnega izročila, kakršnih dandanes ni več mnogo. Pripovedoval je svojemu vnuku številne zgodbe iz turških časov, o čarovnicah, o tihotapcih, o Francozih. Po pripovedovanju svojega deda je mladi Jurčič, tedaj še 17 let star, napisal nekaj zgodbic, ki so izšle v »Novicah« (l. 1861) pod pseudonimom J. Zavojšček.

Prve povesti

Raziskovalci Jurčičevega pisateljskega dela so ugotovili sorodnost med Jurčičevim »Desetim bratom« in nekim romanom W. Scotta. V resnici je na Jurčiča zelo vplival tudi pisatelj, čigar romane je začel čitati že l. 1862. Jurčič je zeljal postati Slovencem to, kar je bil Scott svojemu narodu, in zato se je odločil, da bo pisal novele in romane. Ko je bil dvajset let star, je Mohorjeva družba izdala njegovo povest »Jurij Kozjak«, ki je bil za njo nagrajen. Povest so moralni kmalu ponatisniti in Jurčičeve ime je postalno na mati znano med ljudstvom.

Ob tej priliki se je Jurčič seznanil s tedanjim tajnikom Mohorjeve družbe Antonom Janežičem, urednikom »Glasnika slovenskega«. Janežič je spodbujal Jurčiča, naj piše čim več. Jurčič je v resnici napisal predvsem na Janežičeve spodbudo »Jesensko noč med slovenskimi polharji« in povest »Domen«. »Glasnik« je objavljal med drugimi Jurčičevimi spisi tudi »Tihotapca«, »Verban Smukovo ženitev«, »Klošterskega žolnirja« in »Doktorka Karbonarius«. Ta dela so izhajala, ko je bil Jurčič še v gimnaziji. Ni se mogel odločiti za bogoslovje, zato je ob zaključku sedmega razreda zapustil Alojzijevišče. Kot osmošolec je začel izdajati s sošolcem Fr. Celestinom in Fr. Marnom »Slovensko vilo«, ki naj bi prinašala izvirne slovenske povesti in romane, a izšel je samo en zvezek.

Pod vplivom Stritarja

Po maturi l. 1865 je odšel Jurčič na Dunaj, kjer se je posvetil študiju klasičnega jezikoslovja. Godilo se mu je kakor mnogim našim revnim dijakom. Najbrž mu je stradajo že tedaj izpodkopalno zdravje, da se ni mogel nikdar več dovolj okrepiti. Na Dunaju se je seznanil in zblížil s Stritarjem, ki je posled zelo vplival na Jurčičev vplivom. Pod njegovim vplivom je začel pisati svoj roman »Cvet in sad«, ki ga pa ni takoj končal, temveč šele čez deset let. Najbolj popularen je postal nedvomno z »Desetim bratom«, prvim slovenskim romanom, ki velja za njegovo najboljše delo. S Stritarjem sta na Dunaju začela izdajati »Mladik«, ki je približila Jurčičovo najboljšo povest, »Sosedovega sina«.

Prvi poklicni novinar

Po že večletnem sotrudništvu je Jurčič l. 1871 prevzel uredništvo »Slov. naroda« in ga vodil do svoje smrti

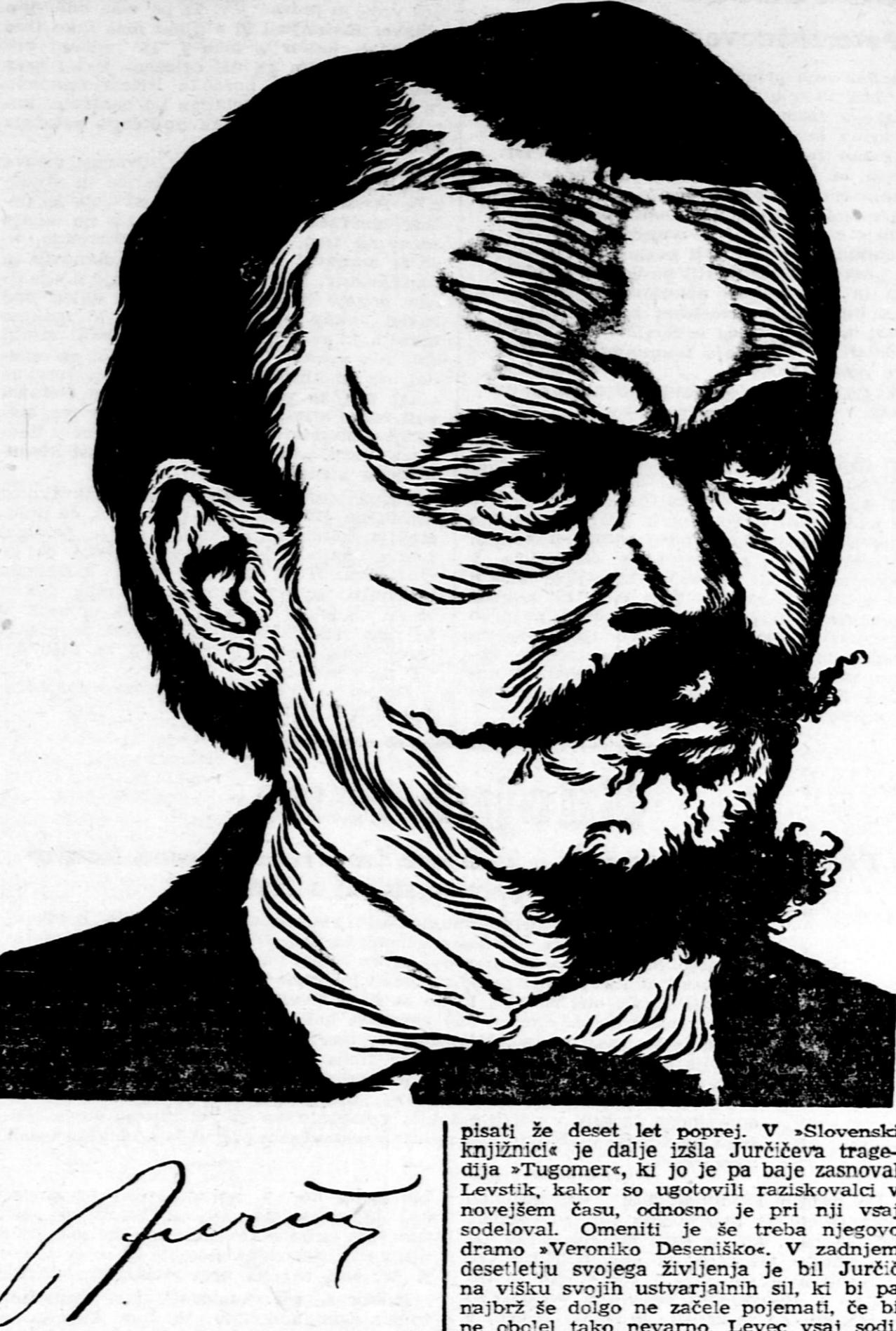
L. 1868 je začel v Mariboru izhajati »Slovenski narod«, ki ga je urejeval Anton Tomšič, Jurčičev prijatelj. Tomšič je zelo potreboval dobrih sodelavcev ter je pritegnil tudi mladega Jurčiča, ki pa je v začetku sodeloval bolj kot pisatelj. Pripravil je črtice in razne podlistke, vendar je kmalu začel pisati tudi uvodne članke. Dolgo časa se Jurčič ni mogel ogreti za novinarstvo. To je namreč zahvalno od njega mnogo časa in sil, da se ni mogel več tako zbrano posvečati leposlovju, ki ga je slej ko prej najbolj mikalo. Toda novinarski poklic mu je nujno bolj stalen gmotni obstojo. L. 1870 se je sicer vrnil na Dunaj, da bi se povsem posvetil pisateljevanju pri Stritarjevem »Zvonu«. Vendar ni mogel dolgo živeti od nerednih dohodkov, zato se je zopet vrnil

k novinarstvu. Hrvatski domoljub Ivan Vončina ga je povabil v Sisak, da bi sodeloval pri dveh tamšnjih listih. Jurčič se mu je odzval, vendar pa le za malo časa.

Urednik »Slovenskega naroda«

Ko bi Tomšič, prvi urednik »Slovenskega naroda«, ne umrl tako zgodaj in nedadno, bi najbrž Jurčiča vodila življenjska pot drugam. Tako je pa po Tomšičevi smrti l. 1871 prevzel uredništvo »Slovenskega naroda« v Mariboru. Sedaj se je z vso vremenu oprijel novinarskega dela in se prihodnje leto preselil z listom v Ljubljano. Jurčič je ostal zvest »Slovenskemu narodu« do svoje smrti. Kljub napornemu novinarskemu delu ni zanemarjal pisateljevanja. Vendar je treba reči,

Lesorez E. Justina

Jurčič

pisati že deset let poprej. V »Slovenski knjižnici« je dalje izšla Jurčičeva tragedija »Tugomer«, ki jo je pa baje zasnoval Levstik, kjer so ugotovili raziskovalci v novejšem času, odnosno je pri nji vsaj sodeloval. Omeniti je še treba njegovo dramo »Veroniko Desenško«. V zadnjem desetletju svojega življenja je bil Jurčič na višku svojih ustvarjalnih sil, ki bi pa najbrž še dolego ne začele pojmati, če bi ne obolel tako nevarno. Levec vsaj sodi, da Jurčič še ni dosegel svojega pisateljskega vrhunca, ko se je notranje zelo razživel ter našel popolno duševno ravnotevje.

Umrl je še 37 let star

Jurčič je prvič hujje obolel l. 1878. Toda jeta mu je najbrž že prej izpodjedala življenjske sile, organizem se je precej dolgo upiral zavratni bolezni. Tako si je Jurčič po prvem močnejšem napadu bolezni zopet opomogel. Bil je še vedno zelo delaven. V dobo njegove bolezni spada tudi ustanovitev »Ljubljanskega zvona«, ki je zanj mnogo delal. Že na koncu svojih moči je bil še pisal »Rokovnjace«. »Slovenski narod« je objavil v nedeljo 1. maja 1881 notico »Vredna napitnica«, ki jo je še napisal Jurčič. V torem, 3. maja, je pa že umrl; delal je torej v resnici še na smrtni postelji.

Slovenski narod ob Jurčičevi smrti

Opisuje ga kot zelo ljubezenjega človeka. Presenečalo ga je, da je imel Jurčič v primeri s precej slabotnim telesom močan glas.

Jurčič je ostal samec. Raziskovalci njegovega življenja so se seveda tudi zanimali, v kakšnem odnosu je bil do žensk. Ob devetdesetletnici Jurčičevega rojstva je »Zivljenje in svet v Jurčičevi številki obširnejši nekrolog, ki ga je napisal Levec, je pa izšel v »Sl. narodu« 6. maja. Kot zanimiv dokument čitamo poročilo o Jurčičevi smrti 5. maja 1881:

»V torem zvezri proti desetej uri umrl je v ljubljanskem svojem stanovanju Josip Jurčič, redakcijski vodja našega lista. Uže v ponedeljek bilo mu je tako slabo, da se je dal prevideti se sv. zakramenti za umirajoče... V torem zjutraj mu je nekoliko odleglo, ali zdravniki si niso napravljali nikačih upov. Zvezri pa je mirno umrl in hitro, kakor ura, kadar obstane. Okolo devete ure poklical je pri polnej zavesti svojo posrežnico ter jej narodil, da naj gre po zdravju v lekarno. »Te bodo zadnjelje je dejal. — Ali še teh nuj potreboval. Ko je postrežnica po kratki izostanku zopet prišla domov, bil je mrtev. — Njegov zdravnik dr. F. Z. bil se je ravno pred katastrofo poslovil. Jurčič je govoril, kakor navadno, nekoliko s slabijim glasom, ali počutil, se je boljega. »Sedaj bom malo spali!« je dejal, na kar je dr. F. Z. krog devete ure odšel. Kako deset minut po tem je bil mrtev! — Ravnopoprej je svojemu zdravniku še pravil, kako bi rad živel še nekaj časa, ker upa, da bo še le pisal najboljše svoje stvari. — Ko smo v pričo beležnico pa začuščenih manuskriptov iskalci zadnjega oporočke, videlo se je jasno, koliko idej je umrl vse s seboj. Nedodelana se je dobita jedna drama in pa roman Ciril in Metod. Listkov s kratkimi noticami vse mrgoli! Tu pričetek pripovesti, tam pričer za tragedijo, tu zopet scena za humorističen roman. Srce nam je pokalo, ko smo morali broditi po literaričnem tem grobul! — Dobila se je tudi oporočka, v katerej je eksekutorjem imenovan dr. Valentín Zarnik. Glavni dedič pa je brat Anton.« —

Jurčič kot človek

Dovolj je virov, da bi si lahko ustvarili o Jurčiču vsaj površno sliko kot o človeku. Vošnjak je v svojih »Spomini« posvetil primerno pozornost tudi Jurčiču.

nja ljubezen. Razočaranje ga je zelo bolelo in poslej se ni več zaljubil. Pač pa je sklenil prijateljstvo z mlado Heleno Bavdecovo, s hčerjo moščanskega župana. Helena je umrla l. 1930 in je ohranila Jurčiča vedno v najlepšem spominu.

Spomini na Jurčiča

Iz osebnega poznanstva starega Ljubljancana s pokojnim pisateljem

Leta 1876, se je zbirala zvečer slovenska družba v restavraciji pri Tavčarju, kjer je sedaj priljubljena kavarna »Evropa«.

Kakor se godi vsakemu zemljani, tako sem tudi jaz zagledal luč sveta tisto leto jeseni. Ker so stanovali starši v bližini te priznane gostilne, je tudi očet tja zahajal. Kakor že beseda nanese, sem prisel tudi jaz na vrsto, in sicer glede na bodoče svoje ime. Eden je nasvetoval to, drugi drugo. Jurčič je predlagal: Bojan — in pri tem je ostalo.

Ceprav sem bil kršen na drugo ime, je obvezan v rodbinskem krogu Bojan, ki se me drži tudi med prijatelji.

Dolgo vrsto let sem tako rečo sameval s tem imenom, pred nekaj desetletji so pa pojavili drugi Bojan.

Starši so se preselili z Dunajske ceste na Kongresni trg (starša št. 14) nasproti župnišča. Jurčič je najel pri nas lepo na drugem nadstropju z razgledom na Kongresni trg.

Opazila je mati, ko je nadzorovala služkinjo, ki je pospravljala Jurčičeve sobo, da je pisal »Rokovnjace«, ko je stanoval pri njej.

Z očetom sta bila dobra prijatelja. Po kakšni veselici v starci Citalnici (bila je v poslopju), kjer je danes znana Tičarjeva trgovina v Selenburški ulici. V prvem nadstropju na ulico je bila kavarna, zadaj dvorana) sta šla navadno v restavracijo, ki je bila v pritličju, in še kaj pokramljala. Tako tudi po neki zabavi, pri kateri je sodeloval kot igralka hrhka Ljubljanka. Med pogovorom omeni Jurčič: »Sebam bi bil očenil. Dva sva se zagledala v gospodinjsko igralko, jaz in dr. N..., ki je bo tudi dobil, ker je bolj postaven fant.« Tako je tudi bilo.

Dopisoval je oče v »Slovenski narod« in bil kot tak v stiku z urednikom. O tem priča Jurčičeva vizitka, ko piše: »Kakor poroča Agence Hawa, bo menda res, da je Plevna pala.« (Kraj, znan izra rusko vojne leta 1877.)

Ko je odšel domači pešpolk št. 17 leta 1878, v Bosno, je bil očet brat pri polku stotnik. Jurčič je naprosil očeta za bratavo izvirna poročila z bojišča, katera je potem »Slovenski narod« pridobival, da so se ljudje kar trgali zanj. »Narod« je pridobil tačas zelo mnogo naročnikov v Ljubljani in po deželi.

Jurčič je bil zavarovan na življenje. Počila je bila tako narejena, da dvigne rento njegov brat, posestnik na Muljavi, če bi bil prej umrl.

Ko je bil Jurčič že zelo slab, ga je obiskal očec o pogovor je nanesel na zavarovanje. Jurčičeve besede so bile: »Tako rad bi užival ta denar! Popred, ko sem bil zdrav, ga nisem imel, sedaj pa, ko bi se mi tako prilegle, pa ne moremore...«

Stric je pripovedoval, da je obiskal Jurčiča davno prej na Dunaju in ga povabil na koso.

Sponjam se Jurčičeve pogreba. Pomikal se je po Gledališču (sedaj Wolfovi) ulici mimo frančiškanov k sv. Kristofu. Gorele so po ulicah svetilke.

Jurčičev brat na Muljavi je dvignil bratovo dediščino. Ko mu je oče kot zastopnik zavarovalnice našel bankove, ni verjel svojim očem, da je to resnica. »Pa da se je Jože name spomnil!« je vzkliknil s solzimi očmi. »Kako sem mu hvalezen; kravico bom kupil, otrokom obleklo in posravnal hišico.«

Kakor je oče Jurčiča opisal, je bil v družbi

Ne strašite otrok

Piašljiv otrok je največji revez

Materje, ogibajte se »babavata«, »črnega moža« in drugih takih prikaznih ter ne strašite z njimi otrok! Srce se človeku krči, če sliši, kako pričovedujejo ljudje zlasti ob zimskih večernih bajkih in povestih o duhovih in strahovih otrocih pa vestno poslušajo in groza jim gleja iz široko odprtih oči. Ta strah se juriča tako vseči, da se ga ne iznebre vse življenje več. Strahepetci postanejo, ki se bodo še kot odrasli možje in žene strašiti v temi vsake sence. Starši naj otrokom vedno in vedno pojasevajo, da so bajke bajke, ter da strahov, parkirjev in drugih prikazni v življenju ni. Pokojniki, ki so nas zapustili, nikdar in nikjer ne hodijo nazaj nas posečat ali celo strašiti. Strahu ni! Strah so samo zlobni

ljude: teh se moramo varovati. Piašljiv otrok je največji revez. V svojem strahu trpi peklenške muke. A vseh teh muk so kriji starši in odrasli. Odgojitelji naj otrokom tudi za to ne groze z nadnaravnimi prikaznimi, ker s tem jasno kazijo svojo lastno onemogočnost, saj izpričujejo na ta način, da si sami ne morejo vzdržati pri miadini discipline in pridobiti pokorštine. Za slabotne, bolejne, boine in živahnike otroke, ki imajo bujno domislijo, pa lahko postanejo to strašenje naravnost usodeleno. Največ zagreže v tem pogledu posli. Mati naj paži, da otroci ne slišijo nič takega, kar bi jim vzbujalo nepotreben strah; posli pa naj strogo prepove vsako tako neumno blebetanje.

Presoja značaja po zobeh

Zobje še bolj očitno izdajajo značaj človeka, kakor pa pisava

Presojanje človeškega značaja po rokapisu je prineslo presemeljive uspehe. Zdaj pa so se znašli celo modirjani, ki znajo iz velikosti, oblike in razvrščanja zob določati značaj človeka.

Kdor pri smejaju le nekoliko odpre usta, da se vidijo samo zobje gornje čeljusti, po mišljenu teh raziskovalcev odkritosrečen, prijazen in ljubezen. Kdor pa pri smejaju odpira usta, kakor bi skrskal zakriti svoje zobe, temu se ne sme zaupati. Kdor brez potrebe kaže zobe, je duševno omejen. Kdor ima preveč zob, je nedodolen in se da voditi. Ženska, ki ima preveč zob, je dolgočasna in jezična.

Kdor ima četrti kočnik, je nagnjen k hudočestvu. Iz nepravilno zraščenih zob v zgornji čeljusti pri ženskah se more sklepati na značaj, ki ne počaga posebno velika vrednost na moralnosti. Neki ruski sodniki, ki je preiskoval ženske zločine, že dosegel, da ima 40 odst. morilik nepravilno zraščene zobe v zgornji čeljusti, med tamicami pa je našel 58 odst. z nepravilnimi zobi.

Pri prepirljivih ženskah stope zgornji

zobje daleč nad spodnjimi. Ženske s takimi zobi so navadno tudi maščevalne in hinske. Mali bei zobe, ki stoje skupaj kakor turščica v storžu, so znak nizkotenga in prepričljivega značaja. Enak značaj imajo tudi ljudje, kateri podobno so od mesa do konice ozki in stope naprej.

Ako so gornji podočniki močnejši in debeljši kot spodnji, se more sklepati na preudaren značaj in velike duševne zmožnosti. Ako sta prednja zoba gornje čeljusti večja od spodnjih, je to znomenje piratelskih zmožnosti; ako pa sežejo preko zobov spodnje celjusti, pomeni veliko razsodnost in nadrjenost za kritiko. Beli in modro bei zobe so znak umetniškega vdahnjenečega človeka. Človek z debelo in rjavo ali črno plastjo na zobeh rad je, pije in kadi ter ima še druge slabe lastnosti.

Ako so gornji podočniki močnejši in debeljši kot spodnji, se more sklepati na preudaren značaj in velike duševne zmožnosti. Ako sta prednja zoba gornje čeljusti večja od spodnjih, je to znomenje piratelskih zmožnosti; ako pa sežejo preko zobov spodnje celjusti, pomeni veliko razsodnost in nadrjenost za kritiko. Beli in modro bei zobe so znak umetniškega vdahnjenečega človeka. Človek z debelo in rjavo ali črno plastjo na zobeh rad je, pije in kadi ter ima še druge slabe lastnosti.

Ali ste že bili v gosteh pri Kitajcih?

Jedilni list s kitajske pojedine — Med pojedino gledajo gledališke predstave

Kitajci so znani sladkosmedci in posladči. Zato izkazujejo njihovi jedilni listi oblico najraznovrstnejših jedi, ki vzbujajo slast tudi Evropcem. Govorce, da uživajo Kitajce razen mrčes in golazem, so več ali manj izmišljena in pretirana. Dobr poznavač kitajskih šeg in običajev nam navaja naslednji jedilni list:

I. skupina: Somova plavutti v rači omaki;

II. skupina: Pečena golobja jajca z gobami; zrezljeni morski polži v kurji juhi z gnato;

III. skupina: Pražene korenike lilije; pišče s sadjem in gnato;

IV. skupina: Pražene bambusove mladike;

V. skupina: Pečene vahnje; dušeni fazan; gobje juha;

VI. skupina: Dve skledo prečenega pudinga, sladkega in soljenega, dalje dve skledo dušenega pudinga, prav tako sladkega in soljenega. (Vse štiri skledo se postavijo

hkrati na mizo skupno s čašo mandljevjeva mleka) V. skupina: oslavljene race. VI. skupina: Piščetove rezine, pečene v olju.

VII. skupina: Kuhana riba (kakršnakoli) v omaki. VIII. skupina: Rezine Kuhanega janca, pečene v svinski masti. Zadnje štiri jedi se postavijo na mizo po vrsti in ostanejo na mizi. Nato pride na mizo še skodeka juhe, na kar se servira v majhnih lončkih rizi, ki ga zalivajo z juho. S tem je obed pri kraju.

Prvi tudi vsoči v vročo vodo pomočen, a dobro ovit prt, s katerim si otre oblije. Potem se razdele pipe in čaj. Po večini pa kade Kitajci že tudi med obedom. Med pojedino se bogati Kitajci zabavajo z gledanjem gledaliških predstav, večinoma farši, ki si jih naroči v ta namek. Ko je gostja komčana, si oni, ki jih to ugaja, lahko privoščijo opija.

Prva mlada žena: »O, če me mož razreži mu kar zagrozim, da se vrnem k materi, pa imam takoj mir.«

Druga mlada žena: »O, če me pa mož razreži, mu zagrozim, da pride moja mati k meni za par tednov — pa je tak kakov jagnjet.«

Ne, koliko kdo da za Zimsko pomoč, ampak koliko bi mogel dati, na to bodo nekoč gledali

Ljubljanski grajski rog

K članku, ki je izšel v »Slovenskem narodu« pod naslovom, 28. februarja, nam je postal glasbeni zanimivo pribop:

O grajskem glasbliu je pisel v »Cerkvenem glasbliu« L. 1940, na strani 171 V. Steská, da je Jozef Franc Šubic kot stolni organist 1. 1737. pravil »rog« na Gradcu.

Za delo je prejel 2 gld. 16 kr.

Iz tega je razvidno, da je bilo glasblilo v rabi še v 18. stoletju. Nadaljnja njegova usoda pa še ni pojasnjena.

Kakšen naj bi bil dovršen mož

Nekaj dnevnih je vpisala svoje čitateljice, katere lastnosti najbolj cenijo pri zakonskem možu. Pisem je prislo 96.000. Odgovori so: 1. zvestoba, 2. ljubezen do domačega ognjišča, 3. zdravje, 4. iskrenost, 5. ljubezen do otrok, 6. smisel za Segavost, 7. uveljavljen vedenje, 8. trestnost, 9. družabnost, 10. sposobnost za uspehe v poklicu, 11. veselje za družinsko kuhanjno, 12. telesna lepot.

Meh za smeh

MENJANI VLOGI

Stavko: »Kaj je še vedno pri tebi tista lepa strojepiška, ki si ji vedno diktilar?«

Branko: »Še, samo da sedaj ona diktila, a jaz pišem, — z njo sem se namreč oženil.«

DOLGO ČAKANJE

Gost: »Halo, natakar, kakol dolgo bom pa še čakal na polovico ocvrtega piščanca?«

Natakar: »Dokler še ne pride kak gost, ki bo naročil drugo polovico!«

Gost: »Kako pa to?«

Natakar: »I so, ker samo poi piščanca ne moremo zaklati.«

VSEENO

Sprevodenik: »Slišite gospod Bogdan, Vi imate vozni listek za osebni vlak, to je pa brizvlak.«

Bogdan: »No, meni je vseeno. Zaradi mena lahko vozi počasnejše.«

TAKE SO

Prva mlada žena: »O, če me mož razreži mu kar zagrozim, da se vrnem k materi, pa imam takoj mir.«

Druga mlada žena: »O, če me pa mož razreži, mu zagrozim, da pride moja mati k meni za par tednov — pa je tak kakov jagnjet.«

CIGAN

Vprašali so cigana, kateri jed je najboljša in on je odgovoril: »Beli kruh in sveči sir.«

Ali si to kdaj že jedel?«

»Ne, toda moj pradel je viden nekoč gospoda, ki je to jedel, pa je priporoval mojemu očetu, a moj pokojni oče meni.«

URADNIKI OTROCI

Mimica: »Mama kje si se ti rodila?«

Mama: »V Ljubljani.«

Mimica: »A oče?«

Mama: »V Novem mestu.«

Mimica: »In jaž?«

Mama: »V Kočevju.«

Mimica: »To pa je res čudno, kje smo se potem mi trije znašli in spoznali.«

GLAVNO

Prijateljica (nevresti): »Pravijo, da twoj ženin jecla?«

Nevesta: »Besedico «da» bo že izrekel pred oltarjem, drugega pa od njega itak ne zahteva.«

VINO IN VODA

Učitelj: Dva litra vina in dva litra vode, koliko litrov vina je to?«

Gostilničar sinček Janezek: »Stiri.«

Učitelj: Kako? To ostane vedno dva litra vina in dva litra vode, ker različnih vrst vendar ne moreš seštevati.

Janezek: Kako da ne! Moj oče dela vedno tako.«

IZBIRA MED DVEMA ZLEMA

Svetoslav: »Ako poročiš to žensko, boš moral prenahati s pušenjem in popivanjem.«

Tihoslav (obubožan trgovec): »Res je, toda če je ne vzamem, bom moral nehati jesti.«

Pravljenci: »Vse mesec nista videla, zato je bilo sminje tem bolj prisrčno.«

Obitajna ura za sestanke je bila polnoč, ko so menjavali stražo, in je šel mimo dolegovane dobrovoljne straže, ki sta v mestu načrtači. Tudi v tem so se menjavali straži, tako da je lahko prišla že ob devetih. Tudi pozimi sta se menjavali, preizvirjal mirz in tudi sng. ki je s temo odkrival znamenje, ki je bila takrat v obliki kruha, ki je bila kakor čist plamen, njun objem vroč, da jima sng in mraz nista mogla do živega. Tako sta drug za drugega izgrevala v resnični ljubezni že tretje leto in te bo šlo vse po sreči, se bosta vseh prihodnjih spomini.

Oddaljeni koraki so mu pretrgali misli, težki in odclopi, a obenem prežeti. Straža, je pomisli. Sedaj dober menjali. Gledal je proti progi. V mesecini so se zabliskali šlemi in bajonetni. Molče so korakali stražarji proti čuvajnicu. Tudi tam so se zasvetili šlemi. Čakali so svoje tovariste, da odležejo stražo. Čakali so svoje tovariste, da odležejo stražo.

Zadnjih jima je sestanek pokvaril dež. Vso noč je deževalo, da sta bila mokra do kože, a sta vseeno vtrzali. Ona je bila sklepka plašč in ga razširila po mokrem mahu, da sta lahko sedla, on pa je še njo zavil v svojega; in tako sta sedela druga druga poleg drugega tesno objeta in bolj molčeča. Nenavaden močno ji je bilo srce. Položil je njen glavo na svoje prsi in ji gladil valovite, mokre lase in mrlzla lica. Dolgo dolgo je slonela tako, da je nazadnje mislila, da jo je premagal spanec. Negiven je sedel, da bi je ne prebulil, in jo je skupščil kolikor mogoče obvarovati pred dežjem, ki je trdovratno pršil. Dihala je mirno in globoko.

Nenakrat pa se je vsa stresla in pritrdila na vzkriknila. Itrzala se mu je iz objema in planila pokoncu, da jo je komaj spet

Križanka št. 10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15		16	17			18	19				20		
21						22	23	24					
25						26		27		28			
29			30	31				32	33	34	35		